TIMOTEI CIPARIU – THEORETICIAN AND FOLKLORIST

Aurelia Mariana MĂRGINEAN (NEAGOIE)
"1 Decembrie 1918" University of Alba-Iulia

Abstract: The paper aims at presenting a less known research activity carried out by the great teacher and scholar from Blaj, Timotei Cipariu, which is collecting and studying folklore. As a child, guided by his mother and her love for traditions, Timotei Cipariu took part in every important moment of the traditional village life, displaying great interest in folk tales and traditions. Folklore does not only inspire him in writing poetry but also becomes a resource in his linguistic and literary research. His role in promoting interest in folklore and his urge to collect it, while also preserving the original forms, outperforms even his contribution as a theoretician and collector of folklore.

Keywords: folklore, Cipariu, collecting folklore, manuscript, followers.

Un muncitor, un cugetător și un om deplin, așa îl descrie Nicolae Iorga pe „bătrânul cu ochi vioi"[1], care a cuprins cu tainele minții sale atâtea domenii pe care le-a abordat cu succes, deschizându-ne nouă o drumuri ce nu au mai fost străbătute până atunci, înscriindu-se în seria personalităților enciclopedice, printre: Dimitrie Cantemir, Heliade Rădulescu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Nicolae Iorga sau Mircea Eliade.

Un savant desăvârșit, pasionat de studiul limbii române, de istorie, filosofie, literatură, teologie, poetică și stilistică, arheologie, publicistică, oratorie și multe altele în care a avut un rol de inițiator, Timotei Cipariu a răspuns cerințelor unei epoci de profunde transformări care urmăreau emanciparea națională, culturală și socială a românilor. A fost profesor (1825), preot greco-catolic (din 28 noiembrie 1827), canonic (1842), director al gimnaziului din Blaj (1854 -1875) vicar, poet, scriitor, autor de tratate și manuale, traducător, folclorist, conduce tipografia (1833-1863), editor de cărți și reviste, membru fondator a Societății Academice Române, primul mare lingvist român și cel mai de seamă reprezentant al latinismului. Umanist de talie europeană, erudit și poliglot, format în spiritul Școlii Ardelene, Cipariu a avut vocația unui om de știință însă a fost nevoit să ia parte și la lupta socială și politică din Transilvania, numărându-se printre liderii Revoluției de la 1848, dând astfel dovadă de patriotism desăvârșit. El se numără printre secretarii Adunării de la Blaj, de pe Câmpia Libertății, contribuind la elaborarea celor 11 puncte prezentate Adunării. Cipariu a fost un intelectual, un om politic și un neobosit militant cultural și social, un reprezentant de seamă al spiritului Blajului, luând parte la toate evenimentele naționale și culturale din secolul al XIX-lea.

Timotei Cipariu este considerat cea mai impunătoare figură culturală a Blajului, fiind un continuator al Școlii Ardelene care, prin activitatea lui și a celor pe care i-a călăuzit, au largit orizontul și au dat noi direcții curentului de idei inițiat la începutul secolului al XIX-lea prin cărturarii de la Blaj. Deși provine dintr-un mediu fără aspirații culturale, dintr-un sat mic de lângă Blaj, Pănade, Cipariu a fost un autodidact desăvârșit care a dat dovadă de o isteține însoțită de o memorie extraordinar de precisă.

În momentul apariţiei sale în cultura română, cele mai multe discipline erau la început de drum, iar oamenii erau foarte puțin pregătiți. Timotei Cipariu a apărut ca un „spirit

[1] Nicolae Iorga, *Câteva rânduri de „dincoace" în amintirea lui Timotei Cipariu*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986, p.183.

BDD-A22258 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:35:39 UTC)

ordonator, dătător de direcţie, care să introducă criterii sigure de judecată, de organizare, de primenire”[2].

Pe lângă toate meritele recunoscute deja, există şi o latură mai puţin cunoscută a profesorului blăjean. Timotei Cipariu este şi cel dintâi culegător de folclor din Transilvania şi, deşi interesul pentru folclor se manifestă încă din activitatea învăţaţilor Şcolii Ardelene, el este cel dintâi care îşi propune o activitate folcloristică susţinută, în primul rând pentru valoarea lui ca document lingvistic. Preocuparea adepţilor Şcolii Ardelene pentru folclor deriva doar din dorinţa de combatere a superstiţiilor, acordându-i-se astfel un rol moralizator, neconstituind un obiect de studiu în sine.[3] Interesul lui Cipariu pentru folclor are la bază două motive: fascinaţia lui pentru simţul artistic al celor din popor, pentru modul în care aceştia transpuneau aspecte din existenţa lor cotidiană în diverse forme artistice, precum şi priceperea cu care a intuit adevărata valoare a creaţiilor populare în cadrul culturii.[4] Luând parte la toate momentele importante din viaţa satului, Cipariu îşi dezvoltă o sensibilitate aparte pentru expresivitatea creaţiei populare, care reda întreaga lume a ţăranului român, cu toate sentimentele, aspiraţiile şi durerile acestuia. Marele profesor blăjean, Ştefan Manciulea, aminteşte şi el despre activitatea din domeniul folcloristicii a lui Timotei Cipariu, subliniind faptul ca mama sa a fost cea care l-a îndrumat în descoperirea şi preţuirea folclorului: „Timotei Cipariu, părintele filologiei române, a cules şi el multe cântece, balade şi hore din satul de naştere Pănade şi din Sâncel. În amintirile pe care şi le-a scris mai târziu spunea între altele că mama lui era vestită în tot satul deoarece ştia atâtea cântece haiduceşti şi lumeşti şi că dânsul tocmai de la mama sa a primit în parte îndemnul de a le strânge şi aşterne pe hârtie. Puţine din aceste produse poetice ale poporului, culese de Timotei Cipariu s-au publicat, cele mai multe păstrându-se până astăzi în manuscrise.”[5] Mama sa, după cum însuşi Cipariu mărturiseşte, „era şi cântăreaţă şi ştia o mulţime de balade, care acum nu se mai aud. Când eram prunc, în toate serile [...] maică-mea şedea până târziu torcând la foc şi, de nu era altul, eram io lângă dânsa ascultând-o cântând cântecul lui Manu –tâlhariul, a lui Petru din luncă şi multe altele pe care le-am uitat. [...] Pre atunci nu ştiam ce valoare au asemenea cântări, încă şi după ce am crescut mare nu am ştiut a le preţui să le adun din gura ei, iar când am ştiut a le preţui, acea gură armonioasă era amuţâtă subt pământ.”[6] Preţuirea lor a venit mai târziu, după moartea mamei sale, în 1830, când el era profesor la şcolile Blajului.

În opera sa, *Elemente de poetică, metrică şi versificaţiune*, precizează, referitor la poezia populară, că aceasta şi-a firmat un stil propriu care influenţează literatura ulterioară într-un asemenea grad încât se poate spune că literatura cultă este doar o continuare a celei nescrise. Cipariu exemplifică acest lucru cu liteatura greacă: Homer a prins în opera sa limba şi stilul poeziei populare, rămânând un model pentru totdeauna pentru greci. Există totuşi, în concepţia lui Cipariu şi popoare, precum romanii, care au fost nevoite a-şi întemeia literatura cultă pe modele străine şi nu naţionale datorită poeziei populare „dure” şi „fără gust”. Cipariu analizează şi stilul popular, clasificând poezia populară românească în poezie epică, erotică şi epigramatică, fiecare având un stil propriu. În cea epică se descriu, într-un stil *bărbătesc* şi *expresiv* faptele eroice ale bravilor români, cea erotică este subapreciată de Cipariu care nu îi găseşte alt merit în afara dulceţei stiului şi care este compusă în general de fete, iar cea epigramatică este cea în care se aud strigătele feciorilor între salt. Aceasta este plină de idei originale, însă de cele mai multe ori încalcă buna cuviinţă. Cipariu recunoaşte meritele primei

[2] Mircea Popa, *Timotei Cipariu, Ipostazele enciclopedistului*, Bucureşti, Editura Minerva, 1993, p. 8.
[3] Cf.*ibidem*, p.191.
[4] Cf. Stela Toma, *Timotei Cipariu. Scientia litterarum*, Bucureşti, Academia Română. Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă. Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, p.431.
[5] Ştefan Manciulea, *Aici e pîmântul sfânt al Blajului*, Blaj, Editura „Buna Vestire”, 2003, p.92.
[6] Timotei Cipariu, *Scrieri literare*, Bucureşti, Editura Fundaţiei Naţionale „Satul Românesc”, 2005, p.52.

BDD-A22258 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:35:39 UTC)

și ultimei categorii, invitând scriitorii să se inspire din aceste creații populare și să păstreze spiritul, originalitatea și stilul și pe care să se formeze poezia literară națională.[7]

Cipariu definește cântecul bătrânesc sau balada, doina și cântecul de lume, strigăturile. Acestea nu aduc elemente de noutate dacă le raportăm la cele formulate de Alecsandri, dar importanța lor constă în atitudinea favorabilă a autorului față de poezia populară.[8]

Timotei Cipariu începe să culeagă snoave, povești, anecdote și fragmente de cântece populare. Un manuscris din 1831 conține materiale din trei specii folclorice: povești, ghicitori și proverbe (cu zicători) dintre care , categoria proverbelor și zicătorilor ocupă cea mai mare parte. Se poate presupune că Cipariu le-a consemnat pentru a studia anumite aspecte de limbă.[9]

Ion Mușlea l-a facut public și pe baza lui a făcut un studiu *Timotei Cipariu și literatura populară* (în *Cercetări etnografice și de folclor*, București Editura Minerva, 1971), prin care dovedește pionieratul lui Cipariu în acest domeniu.

În concepția lui Ion Mușlea, dintre toate creațiile și manifestările culturale populare, Cipariu a prezentat un interes deosebit doar pentru literatura populară, pe care o folosește ca sursă de inspirație și pentru creațiile sale poetice, nu pentru folclor în general, exceptând câteva cazuri izolate de superstiții, amintite sau prelucrate în încercările sale poetice. Întâlnim, astfel, pentru prima dată, un interes sistematic pentru literatura populară, după etapa Școlii Ardelene (care a avut în vedere paralelismul obiceiurilor românești cu cele romane), după activitatea lui Vasile Pop care se concentrează asupra obiceiurilor de înmormântare și după interesul manifestat de Gheorghe Lazăr pentru obiceiuri și superstiții.[10]

Astfel, creațiile folclorice notate de Cipariu în caiet cuprind 10 povestiri („fabule", în accepțiunea lui Cipariu cu sensul de povești; lat. *fabula* = povestire) foarte scurte, pe teme diverse: viața țiganilor, a vlădicilor, povești de spre animale sau fenomene meteorologice (4 basme despre animale, 4 snoave și 2 anecdote; Ion Mușlea a reprodus doar 6 dintre ele), 19 ghicitori (*cimilituri*) autentic populare pe care le înregistrează pentru prima oară în românește și care exprimă pe deplin înțelepciunea populară (ex. *Patru frați într-o cămașă-mbrăcați., Omul mitutel,/Face gardu cinășel.*[11]), proverbe, expresii și locuțiuni populare (172 de texte), care se constituie în prima culegere de acest tip din Transilvania (ex. *Unde nu te doare, nu te legi; De nu cură, pică; Nu arăta lupului pădurea; De unde nu-i foc, nu iasă fum. Câne de două uși; Câtu-i negru subt unghe*[12]), precum și șaisprezece cântece și strigături. Surprinde faptul că Cipariu notează și variante la unele proverbe și zicători, indicând termenii variabili ai tipului (*Nu-ți băga ciocul/ nasul/ flitul unde nu-ți fierbe oala; Știu că nu ți-o da pe buze/ de gură/ de nas*), ceea ce-l impune pe Cipariu ca fiind cel dintâi, în domeniul folcloristicii, care scoate în relief variabilitatea folclorului, însușirea lui de a fi adaptabil la intențiile creatorului (unele variante vehiculând chiar sensuri opuse: *Gura zîce, gura minte, ș-omul tot om de omenie – de nimic*).[13]

---

[7] Cf. Timotei Cipariu, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, în *Scientia Litterarum,* ediție de Stela Toma, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu", 2004, pp.72-73.

[8] Cf.Gheorghe Vrabie, *Folcloristica românească. Evoluție. Curente. Metode.*, București, Editura pentru Literatură, 1968, p.61.

[9] Cf. Ovidiu Bârlea, *Istoria folcloristicii românești*, Craiova, Editura Aius, 2010, p. 81.

[10] Cf. Ion Mușlea, *Timotei Cipariu și literatura populară*, în *Studii de istorie literară și folclor,* București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964, pp.163-164.

[11] Ion Buzași, *Schiță de istorie a presei blăjene*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986, p.433.

[12] *Ibidem*, p. 434-436.

[13] Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.* , p.81.

BDD-A22258 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:35:39 UTC)

În culegerea sa mai apar și denumiri specifice zonei Târnavelor, toponime și antroponime: *Gabor, Gabor din Cergău/ Face bine, face rău/ Și totu-l ține Dumnezeu; Nu te grăbi cu urda-n Turda.*[14]

Volumul mic de texte folclorice adunate în acest material manuscris ne îndreptățește să considerăm că Cipariu nu ar fi avut intenția de a publica o colecție folclorică. Totuși, dorința de a tipări manuscrisul este exprimată într-o scrisoare adresată lui Barițiu în 1845, în care îi spunea că nu vrea să îi încredințeze materialul cules altora pentru că are alt gând cu ele. Sub îndrumarea lui Cipariu, Nicolae Pauleti, elevul său întocmește un manuscris în care adună versuri. O parte dintre acestea sunt preluate de Cipariu în culegerea sa. Pe când îi scria lui Barițiu, Cipariu avea și culegerea realizată de Pauleti pe care vroia să o folosească în cercetările lui lingvistice și din care a inserat exemple în manualele școlare.[15]

Mai târziu, Timotei Cipariu copiază, după mulți ani, în alt manuscris alte treisprezece texte, fără nicio indicație de sat, notând doar proveniența lor: *Cimilituri de la M.* Sursa lor este Ion Micu Moldovan, elev, prieten și colaborator al său, care era și el preocupat de culegerea textelor folclorice, pe care le adună împreună cu elevii săi de la Blaj. Cipariu îl sfătuiește și pe prietenul său Barițiu să introducă în cadrul *Foii pentru minte* însemnări de călătorie și creații folclorice, menite să ajute la o mai bună cunoaștere a spiritului poporului nostru. Barițiu duce și mai departe acest proiect și publică producții populare facând apel la public pentru a descoperi autorul sau îi indeamnă pe toți cititorii să culeagă obiceiuri, povestiri, proverbe și ziceri românești sau cântece populare și să le trimită redacției pentru a fi publicate.

În unele momente s-a putut întrevedea și o atitudine depreciativă a lui Cipariu față de poezia populară. Enea Hodoș ilustra acest lucru printr-un pasaj din *Compendiu de gramatica limbii române* (1855) unde Cipariu punea baladele sârbești deasupra celor românești. De asemenea, Cipariu susținea împrumuturile din limba latină și polemiza cu scriitorii moldoveni care recomandau modelul popular.[16] Această notă de subapreciere este subliniată și de D. Caracostea în cursul său despre balada populară românească sau de Enea Hodoș, elevul lui Ion Micu Moldovan. Cipariu susținea dezvoltarea culturii și limbii noastre literare prin îmbogățirea cu împrumuturile din limba latină, soluție adoptată de popoarele Europei la începutul culturii lor naționale. Totuși este evidentă atitudinea forțată și exagerată a lui Cipariu în scopul de a apăra punctul de vedere latinist.[17]

Cu toate acestea, Cipariu și-a dovedit, în repetate rânduri, interesul pentru creațiile populare atât din punct de vedere filologic, cât și literar. Astfel, acesta încearcă să redea forma cât mai exactă a textului pe care nu îl corectează, subliniind astfel expresivitatea limbajului popular. „...importantă este indicația metodologică despre culegerea folclorului; se ridică împotriva celora care îi alterează autenticitatea”[18]: „Spre zâsul scop e de lipsă continuarea adunării poeziilor populare, însă cu mai mare cruțare a textului original, de cum s-a făcut până acum. Schimbările textului, care unii editori le-au făcut în edițiuniile lor, pot fi adesea fără gust și în loc de a îndrepta, cum li se pare, numai strică. [...] În care parte, este a păzi ca un principiu: ca poezia populară să rămână populară, nu literară.”[19]. Contribuția lui Cipariu la valorificarea folclorului românesc este una foarte importantă deoarece, prin introducerea doinelor, baladelor și strigăturilor în manualul său de teorie literară, *Elemente de poetică,*

[14] Cf. Mircea Popa, *op. cit.* , p.191-193.
[15] Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, pp.81-82.
[16] *Ibidem*, p.83.
[17] Cf. Ion Mușlea, *op.cit.*, pp. 164-165.
[18] Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, pp.83-84.
[19] Timotei Cipariu, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, în *Scientia Litterarum,* ediție de Stela Toma, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, p.73.

BDD-A22258 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:35:39 UTC)

metrică şi versificaţiune, Cipariu arată elevilor că doinele şi strigăturile de pe Târnave se pot ridica la nivelul poeziilor culte ale lui Alecsandri, Bolintineanu sau Alexandrescu.[20] Cipariu foloseşte atât versuri din aceste creaţii populare, cât şi versuri din poeziile lui Alecsandri, Bolintineanu sau Mureşianu, pentru a ilustra diferite concepte de versificaţie.[21]

Analizând formele poeziei populare, Cipariu dezvăluie câteva aspecte caracteristice acesteia. În ceea ce priveşte cadenţa, Cipariu distinge două forme: strânsă şi laxă; poeziile populare româneşti preferând cadenţa laxă / asemănaţiunea: *Leliţă, leliţă! / - T-auz neiculiţă./ Dacă mă auzi/ De ce nu-mi răspunzi?/ Că-i demult de-aseară,/de când stau pe-afară... .*[22], Tot el remarcă frecvenţa versului introductiv *frunză verde de.../ a...*, pe care îl regăseşte şi în poeziile populare ale toscanilor (*Frunză verde a lemnului! / Nu crede a ficiorului; Frunză verde de chirean/ am un bădiţ roşian; Frunză verde bob şi linte/ descunună-mă părinte;*), refrenul (pe care îl numeşte *cunună*), despre care afirmă că poate fi independent (*Doină, doină şi-o doina-re*) sau integrat în strofă. Cipariu este cel care scoate în evidenţă pentru prima dată silaba de completare în versul popular catalectic, de 5 sau 7 silabe. Cipariu exemplifică această teorie cu cea mai frecventă silabă utilizată în aceste cazuri, *-re*, când versul se termină cu o vocală, iar semivocalele *i, u*, devin vocale. Acest fenomen va fi trecut cu vederea şi va fi remarcat abia la începutul secolului al XX-lea de cei care vor culege textele poetice împreună cu melodiile lor.[23]

Influenţa folclorică îşi pune amprenta şi în compoziţiile poetice ale lui Cipariu unde pătrund diverse motive folclorice. Astfel, poezia *S[în] Giorgiu* este o îmbinare a planului real cu planul fantastic dominat de *strigoaie* împotriva căreia obiceiul spunea să porţi pălărie şi să pui *un fir de ai în gură de serpe-nmugurit*: *Ce-mi fu să văz odată! / Pe toată biata vacă o babă călărea..* Aceste imagini sunt redate din memoria afectivă a autorului care cunoştea aceste credinţe deşarte ale satului feudal din copilăria sa. Poezia *Mormântul* ilustrează imaginea focului aprins în curte şi masa morţilor din sâmbăta mare: *În Sâmbăta cea Mare, dingios, în acel sat/ Când lumea priveghează în astă noapte sfântă,/.../În jur de foc în curte-i, ce arde-nflăcărat,/ la masa cea cu pâne şi paus încărcată...*. Alte poezii precum *O zi de ajun* sau *Dorul* aduc în discuţie descântecul, datul în bobi sau alte credinţe de acest gen[24]: *..copila s-a jurat/ Pe brazi şi pe viorele, / Floricele din vâlcele,/ Jurământ înfricoşat.*(*Dorul*); *Tămâie pune-n gură şi suflă „huşi, huşi, huşi”*(*O zi de ajun*). Poeziile cipariene de factură populară, utilizează diverse mijloace populare precum simplitatea liniei melodice, interogaţia populară, motive, sintagme, imagini poetice specifice etc: spre exemplu, poezia *Codrul* este compusă din 8 strofe, fiecare începând cu formula *frunză* verde: Frunză *verde de secară/ cântu-i despre primăvară/ şi plugariul iese-afară/ şi din zori şi până-n seară/ mână boii şi tot ară./ Frunză verde dintre spice,/ unde te duci, măi voinice/ cu puşcuţa cu alice?..*[25].

Chiar dacă a renunţat să mai compună versuri, Cipariu s-a dedicat studiului poeziei populare din punct de vedere ştiinţific şi teoretic: determinarea valorii şi a rolului pe care îl poate avea în dezvoltarea literaturii şi culturii naţionale. Cipariu consideră că literatura populară, prin spiritul, stilul şi originalitatea ei, este o sursă de inspiraţie pentru scriitori, pe baza ei putându-se dezvolta o poezie literară naţională.

---

[20] Cf. Mircea Popa, *op. cit.*, p.194-197.

[21] Vezi Timotei Cipariu, *Elemente de poetică, metrică şi versificaţiune*, în *Scientia Litterarum,* ediţie de Stela Toma, Bucureşti, Academia Română, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, pp.116-140.

[22] Cf. *ibidem.*, pp.118-119.

[23] Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, p.84.

[24] Cf. Ion Muşlea, *op.cit.* pp. 179-180.

[25] Stela Toma, *Folclorul* în Timotei Cipariu, *Scientia litterarum*, Bucureşti, Academia Română, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, pp.431-441.

BDD-A22258 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:35:39 UTC)

Motivat fiind de pasiunea sa pentru limbă, Cipariu s-a apropiat de creaţia populară, deschizând noi direcţii de cercetare în istoria folcloristicii române.

Astfel, Nicolae Pauleti, poet, traducător şi culegător de folclor, rămâne în conştiinţa posterităţii autorul culegerii de lirică populară, *Cântări şi strigături româneşti de cari cântă fetele şi ficiorii jucând*. El realizează această culegere ce cuprinde 319 texte în 1838, în timp ce era student la Seminarul Teologic la Blaj. Apelul lui George Barițiu publicat în *Foaie pentru minte* care viza strângerea creațiilor populare apare după ce Pauleti își începe activitatea sa de culegător de folclor în Roșia de Secaș. Astfel, se presupune că Pauleti culege aceste creații la îndemnul profesorului său, Timotei Cipariu. În favoarea acestei supoziții vin și cuvintele de încheiere ale caietului: *Cu acestea – îndeplinind pofta şi porunca Ci(nstit) Dt(ale); şi graţiei Ci(nstit) Dt(ale) comândându-mă – rămâiu al Ci(nstit) Dt(ale) în M.B. 1838 umilit şerb N. Pauleti m.p.* În culegerea sa apar și diferite variante ale aceluiași text ceea ce demonstrează că a fost cules de la două persoane diferite. Acest fapt infirmă varianta că această culegerea ar fi doar un caiet personal de însemnări.[26]

Un alt continuator al lui Cipariu în domeniul folcloristicii este și canonicul și prepozitul Ion Micu Moldovan, cel mai apropiat și credincios ucenic eruditului profesor. Acesta, deși nu a fost folclorist, îi îndeamnă pe școlarii săi să culeagă versuri populare, doine, strigături, pe care le va strânge, în lucrarea *Doine și strigături din Ardeal.* Cu toate că nu se bucură de un renume în folcloristica românească, Ion Micu Moldovan este „promotorul celei mai însemnate colecții de lirică populară din Transilvania”[27]

Preot, pedagog și folclorist, Alexiu Viciu, urmând metoda inițiată de Cipariu, a fost interesat permanent de folclor încă din 1872 și, la sugestia lui Ioan Micu Moldovan, profesorul său, și-a îndemnat elevii să culeagă basme, tradiții, istorisiri, legende, ghicitori, doine, colinde, hore, datini, credințe etc. Alexiu Viciu a tipărit în volum *Colinde din Ardeal. Datini de Crăciun şi credinţe poporane* (1914), o culegere de 155 de colinde religioase, 112 colinde sociale și 39 de urări la daruri, toate pe cale de dispariție. Partea cea mai valoroasă a colecției o constituie studiul introductiv în care descrie obiceiul colindatului și care este urmat de o parte comparativă, nu foarte extinsă, cu repertoriul maghiar și slav.

În concluzie, rolul lui Cipariu în domeniul folcloristicii este incontestabil. Este primul culegător de folclor din Transilvania, dovedind o sensibilitate aparte pentru expresivitatea creației populare, promovând atitudinea sa favorabilă față de aceasta. Cipariu folosește folclorul atât ca document lingvistic, în studiile sale, cât și ca sursă de inspirție pentru creațiile sale poetice, considerând că folclorul poate constitui o bază pentru dezvoltarea poeziei literare naționale, atâta timp cât scriitorii păstrează spiritul, originalitatea și stilul acestuia. Cipariu analizează stilul popular ilustrând aspectele caracteristice ale acestuia: este primul care scoate în evidență pentru prima dată silaba de completare în versul popular catalectic, de 5 sau 7 silabe, lucru trecut cu vederea și observat abia la începutul secolului al XX-lea. De asemenea, el definește diferite specii populare precuum: cântecul bătrânesc, balada, doina și strigăturile și scoțând în evidență variabilitatea folclorului și adaptabilitatea lui la intențiile creatorului. Profesorul blăjean îndeamnă la culegerea folclorului, prin păstrarea formei originale, rolul său în promovarea interesului pentru folclor surclasând chiar contribuția lui în domeniul culegerii operelor populare sau ca teoretician al folclorului. Îndemnul său nu a rămas fără ecou în rândul elevilor săi care vor deveni continuatori ai lui Cipariu în domeniul folcloristicii. Metoda sa de culegere a folclorului prin elevi a dat roade creându-se un adevărat curent, direcție în care pot fi amintiți: Nicolae Pauletti, Alexiu Viciu, Ioan Micu Moldovan (care transformă această metodă într-un adevărat principiu metodologic în folcloristică), Enea Hodoș și scriitorul Al. Ciura.

[26] Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, p. 89.
[27] Ovidiu Bârlea, *op. cit.* , p. 251.

BDD-A22258 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:35:39 UTC)

BIBLIOGRAFIE:

1. Bârlea, Ovidiu, *Istoria folcloristicii românești*, Craiova, Editura Aius, 2010.
2. Buzași, Ion, *Schiță de istorie a presei blăjene*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.
3. Cipariu, Timotei, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, în *Scientia Litterarum,* ediție de Stela Toma, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu", 2004.
4. Cipariu, Timotei, *Scrieri literare*, București, Editura Fundației Naționale „Satul Românesc", 2005.
5. Iorga, Nicolae, *Câteva râanduri de „dincoace" în amintirea lui Timotei Cipariu*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.
6. Manciulea, Ștefan, *Aici e pîmântul sfânt al Blajului*, Blaj, Editura „Buna Vestire", 2003.
7. Mușlea, Ion, *Timotei Cipariu și literatura populară*, în *Studii de istorie literară și folclor,*București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964.
8. Popa, Mircea, *Timotei Cipariu, Ipostazele enciclopedistului*, București, Editura Minerva, 1993.
9. Toma, Stela, *Folclorul* în Timotei Cipariu, *Scientia litterarum*, București, Academia Română. Fundația Națională pentru Știință și Artă. Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu", 2004.
10. Vrabie, Gheorghe, *Folcloristica românească. Evoluție. Curente. Metode.*, București, Editura pentru Literatură, 1968.

Această lucrare / articol a beneficiat de suport financiar prin proiectul „Doctorat European de Calitate - EURODOC" Contract nr. POSDRU/187/1.5/S/155450. proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-20013.

BDD-A22258 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:35:39 UTC)